

СУДОУСТРІЙ, АДВОКАТУРА, ПРОКУРАТУРА

О. М. Овчаренко,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри організації судових і правоохоронних органів
Національного університету "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого" (м. Харків)

УДК 347.962.6

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ, ЯКІ ОБІЙМАЮТЬ АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСАДИ В СУДАХ

Стаття присвячена особливостям накладення дисциплінарних та інших санкцій на голів судів та їх заступників. Законодавство про судоустрій розрізняє два види відповідальності суддів, що обіймають адміністративні посади в судах: (1) відповідальність судді як носія владних повноважень, обумовлену статусом судді; (2) відповідальність голови (заступника голови) суду як очільника судової установи. Констатується відсутність чіткості й однозначності нормативного регулювання підстав відповідальності судді як управління. Вивчення практики Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції свідчить про необхідність відмежування порушень суддів, які посідають адміністративні посади в судах, при виконанні ними суддівських повноважень від порушень, пов'язаних із організаційно-розпорядчою діяльністю. Неправомірні дії або бездіяльність голови суду (його заступника) в управлінській сфері повинні тягти за собою звільнення судді з адміністративної посади або накладення на нього спеціальних дисциплінарних стягнень.

Ключові слова: голова суду, відповідальність голови суду, дисциплінарна практика.

За повідомленням ЗМІ, у вересні 2013 року Голова Солом'янського районного суду м. Києва В. Побережний подав у відставку у зв'язку з причетністю одного з суддів його суду до рейдерської атаки на ТЦ "Глобус", розташований у центрі столиці. Так, рішення судді вказаного суду Т. Оксюти було використано для незаконного захоплення адміністративних приміщень торговельного центру "Глобус", за фактом чого було відкрито кримінальне провадження. Одночасно щодо судді Т. Оксюти було винесено подання до Вищої ради юстиції про звільнення його за порушення присяги [1]. Звісно, ця ситуація вимагає належної оцінки з боку компетентних державних органів, однак це перший в Україні прецедент звільнення голови суду із займаної адміністративної посади у зв'язку із конфліктною ситуацією,

яка виникла в очолюваному ним суді. Фактично голова суду взяв на себе моральну відповідальність за порушення законодавства, допущені іншим суддею.

Проведений нами контент-аналіз публікацій у ЗМІ, а також статистичних даних судових і правоохоронних органів підтверджує наявність непоодиноких фактів неналежного виконання своїх службових обов'язків з боку очільників вітчизняних судових установ. Метою статті є дослідження особливостей притягнення до дисциплінарної та інших видів відповідальності голів судів та їх заступників за чинним законодавством.

У вітчизняній науковій літературі не бракує досліджень, присвячених правовому статусу суддів, які займають адміністративні посади в судах, вивченню їх завдань та повноважень (О. Б. Прокопенко [2, с. 28–34], В. В. Городовенко [3, с. 145–149], О. Ю. Дудченко [4, с. 275–282]). Однак визначення механізму відповідальності голови суду як керівника судової установи залишається дискусійним. Окрім того, додаткової уваги потребує практика притягнення до відповідальності цих посадовців Вищою радою юстиції (далі — ВРЮ) та Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі — ВККС України), яка є суперечливою.

Роль очільника судової влади: міжнародні стандарти. Важливість та значущість організаційно-управлінської роботи в сфері правосуддя підкреслює Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи СМ/Рес (2010) 12 “Щодо суддів: незалежність, дієвість та обов'язки”. Згідно з п. 12 цього документа без шкоди для своєї незалежності судді та судова влада повинні підтримувати конструктивні робочі відносини з установами та органами влади, які беруть участь в управлінні та адмініструванні судів, а також з професіоналами, завдання яких пов'язані з роботою суддів [5]. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені ЕКОСОП ООН у 2006 р., передбачають, що судді в своїй професійній діяльності мають не тільки виконувати покладені на них посадові обов'язки із відправлення правосуддя, але й здійснювати інші завдання, які стосуються діяльності суду в цілому, включаючи організацію роботи його апарату (п. 6.2) [6, с. 28–34].

З міжнародними стандартами узгоджуються вимоги суддівських корпоративних норм. Так, згідно з п. 5 Кодексу професійної етики суддів, затвердженого XI Черговим з'їздом суддів України 22 лютого 2013 р., суддя, який перебуває на адміністративній посаді в суді, повинен утримуватися від поведінки, дій або висловлювань, які можуть призвести до виникнення сумнівів у єдиному статусі суддів і в тому, що професійні судді здійснюють колективне вирішення питань організації роботи суду [7].

Відповідальність суддів, які займають адміністративні посади в судах за українським законодавством. Відповідно до п. 1 ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду. У Верховному Суді України адміністративною посадою також вважається посада Першого заступника Голови Верховного Суду України. Перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду, передбачених цим Законом [8]. Повноваження голови суду зумовлені тим, що він уособлює собою і суддю, і керівника суддівської установи. Вони визначаються вищевказаним Законом (ст. 24 “Голова місцевого суду”, ст. 29 “Голова апеляційного суду”, ст. 34 “Голова вищого спеціалізованого суду” і ст. 40 “Голова Верховного Суду України”). У науковій та навчальній літературі повноваження осіб, які посідають адміністративні посади в судах, традиційно поділяються на *суддівські* (тобто ті, що пов'язані із відправленням правосуддя), *адміністративні* (контроль за ефективністю діяльності апарату суду), *організаційні* (вирішення адміністративно-розпорядчих питань роботи суду) та *представницькі* (представництво суду у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадянами та організаціями) [9, с. 99–100].

Чинне законодавство встановлює передумови для притягнення судді, який обіймає адміністративну посаду в суді, до юридичної відповідальності. Згідно з п. 6 ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” звільнення з посади судді, а також закінчення строку, на який суддю призначено (обрано) на адміністративну посаду в суді, припиняє здійснення ним повноважень на адміністративній посаді. Відповідно до ч. 3 ст. 32 Закону України “Про Вищу раду юстиції” порушенням присяги судді, який обіймає адміністративну посаду в суді, є також невиконання ним посадових обов’язків, встановлених для відповідної адміністративної посади, пов’язаних з процесуальними діями [10].

Тлумачення наведених положень Закону можна знайти в рішенні Конституційного Суду України від 16 червня 2011 р. Так, згідно з його п. 3.4 “обов’язки судді, який обіймає адміністративну посаду в суді, що пов’язані з процесуальними діями, встановлені законом. Виконання таких обов’язків безпосередньо пов’язано зі здійсненням судочинства та є його невід’ємною складовою. Невиконання суддею, який обіймає таку адміністративну посаду в суді, своїх обов’язків, пов’язаних з процесуальними діями, є порушенням присяги судді” [11].

Із наведених вище правових позицій можна зробити принаймні два висновки. *По-перше*, відповідальність голови суду за дії, пов’язані з відправленням правосуддя, слідує із його статусу судді та здійснюється у загальному порядку. Тобто якщо голова або заступник голови суду буде порушувати вимоги чинного законодавства при розгляді й вирішенні справ, розподілених на нього автоматизованою системою діловодства суду, його можна притягти до дисциплінарної відповідальності або звільнити за порушення присяги. *По-друге*, окремим видом порушення присяги судді є невиконання головою або заступником голови суду посадових обов’язків, встановлених для відповідної адміністративної посади і пов’язаних з процесуальними діями. Санкцією для цього виду відповідальності є звільнення судді з адміністративної посади. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники звільняються з посад Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів (ч. 2 ст. 20 Закону України “Про судоустрій та статус суддів”).

Відповідна процедура визначена у Порядку підготовки і переліку документів, необхідних для розгляду радою суддів загальних судів питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в місцевих, апеляційних загальних судах, Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ та звільнення їх з цих посад, затверджені рішенням Ради суддів загальних судів від 14 березня 2013 р. № 18 (далі — Порядок), а також ст. 32¹ Закону України “Про Вищу раду юстиції”.

Так, у п. 3.1 згаданого Порядку визначено такі *підстави* звільнення судді з адміністративної посади:

- (а) звільнення його з посади судді;
- (б) подання заяви про дострокове припинення повноважень на адміністративній посаді за власним бажанням;
- (в) закінчення строку перебування судді на адміністративній посаді;
- (г) переведення на роботу на посаду судді до іншого суду;
- (д) неналежне виконання суддею, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов’язків, вчинення аморального проступку тощо.

Підставами для внесення радою суддів подання до Вищої ради юстиції про звільнення судді з адміністративної посади є:

- (1) заява судді;
- (2) неналежне виконання суддею, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов’язків, вчинення аморального проступку тощо.

Якщо під час вивчення матеріалів щодо судді стосовно якого вирішується питання з приводу його звільнення з адміністративної посади виникають обставини, що потребують додаткової перевірки, голова Ради суддів проводить таку перевірку

особисто або доручає її проведення одному з членів ради. За результатами перевірки складається обґрунтований висновок, який долучається до подання про звільнення судді з адміністративної посади, що вноситься до Вищої ради юстиції (пп. 3.2, 3.3, 3.5 Порядку). Очевидно, що такі додаткові обставини можуть виникнути саме в разі, якщо голова суду або його заступник залишають цю посаду не з власної ініціативи, зокрема у разі несумлінного виконання своїх управлінських обов'язків.

Відповідно до ст. 32¹ Закону України “Про Вищу раду юстиції” питання про звільнення з посад голови суду, заступника голови суду розглядається на засіданні Вищої ради юстиції, на яке запрошується голова суду, заступник голови суду, якого пропонується звільнити з посади. У разі неможливості взяти участь у засіданні Вищої ради юстиції з поважних причин голова суду, заступник голови суду може надати питанню, стосовно якого розглядається, письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи. Письмові пояснення голови суду, заступника голови суду оголошуються на засіданні Вищої ради юстиції в обов'язковому порядку. Повторне нез'явлення голови суду, заступника голови суду (питання, стосовно якого розглядається) є підставою для розгляду справи за його відсутності. Рішення про звільнення з посади голови суду, заступника голови суду вважається прийнятним, якщо за нього проголосувало більше половини членів Вищої ради юстиції від її конституційного складу. Вимоги до оформлення документів про звільнення з посади голови суду, заступника голови суду, а також порядок підготовки та розгляду зазначеного питання у Вищій раді юстиції затверджуються актами Вищої ради юстиції.

Варто підкреслити, що звільнення судді з адміністративної посади не припиняє його повноважень судді (ч. 6 ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”).

Якщо процедурні аспекти притягнення очільників судових органів не викликають особливих проблем і зауважень, то підстави такої відповідальності є досить дискусійними. Зокрема додаткового роз'яснення потребує визначення посадових обов'язків, встановлених для відповідної адміністративної посади і пов'язаних з процесуальними діями. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” від 7 липня 2010 р. суттєво змінив підхід визначення повноважень голови суду, практично виключивши із цього переліку його процесуальні права. Так, за процесуальним законодавством, яке вже втратило чинність, голова суду був уповноважений розподіляти справи, що надходять до суду, а також вирішувати питання про відвід судді у випадках, передбачених законом. Це дало підстави деяким авторам стверджувати, що за новими правилами голова суду або його заступник може нести відповідальність, зумовлену його статусом носія суддівських повноважень, додаткових же обтяжень, пов'язаних із адміністративною, управлінською діяльністю, він не має. Тобто голова або заступник голови суду може нести передбачену законом відповідальність як суддя, а як управлінець — ні [4, с. 277]. Однак це твердження не є беззаперечним.

Справді, за чинним законодавством порядок розподілу справ між суддями визначається Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженим спільним наказом Ради суддів України та Державної судової адміністрації України від 26 листопада 2010 р. (далі — Положення) [12], а також рішенням зборів відповідного суду. Сам розподіл справ здійснюється за допомогою автоматизованої системи документообігу суду. За підпунктами 3.10.1–3.10.3 вищенаведеного Положення голова суду здійснює розподіл судових справ, які за законом повинні розглядатися невідкладно з метою недопущення порушення конституційних прав громадян (справи, пов'язані із виборчим процесом, вирішення питання про обрання міри запобіжного заходу у виді взяття під варту тощо), лише у разі знеструмлення електромережі суду, виходу з ладу сервера автоматизованої системи та інших умов, що впливають на безперебійність та функціонування автоматизованої системи. Голова суду розподіляє вказані справи з дотриманням принципів черговості до усунення відповідних обставин.

З урахуванням наведених правил розподілу справ можна припустити, що голова суду порушуватиме його приписи, незаконно розподіляючи справу на себе або іншого суддю, на якого здійснено тиск або який погодився ухвалити “правильне” рішення по справі. Також ймовірним є незаконне втручання у функціонування автоматизованої системи діловодства суду. У такому разі матиме місце саме порушення цим посадовцем обов’язків, встановлених для відповідної адміністративної посади і пов’язаних з процесуальними діями, про які йдеться у ч. 3 ст. 32 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”.

Згідно зі ст. 24 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” голова місцевого суду вносить на розгляд зборів суду пропозиції щодо кількості та персонального складу слідчих суддів. Голова апеляційного суду здійснює повноваження слідчого судді та призначає з числа суддів апеляційного суду суддів (суддю) для здійснення таких повноважень у випадках, передбачених процесуальним Законом (ст. 29 Закону). Голова вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду України за Законом України “Про судоустрій і статус суддів” процесуальними повноваженнями не наділені. Якщо процедура визначення складу судових палат належить до організаційно-розпорядчих повноважень голови суду, то здійснення функцій слідчого судді чітко врегульовано КПК України 2012 р. і за своєю правовою природою є відправленням правосуддя у формі, визначеній процесуальним законом.

У зв’язку з вищенаведеним, доречним є посилання на законодавство Російської Федерації, яке регламентує порядок звільнення суддів з адміністративних посад. Відповідно до п. 11 ст. 6.1 Закону Російської Федерації “Про статус суддів у Російській Федерації” повноваження голів судів припиняються, за загальним правилом, після закінчення терміну, на який вони були призначені. Разом з тим допускається можливість дострокового припинення повноважень голови суду рішенням регіональної кваліфікаційної колегії суддів у зв’язку з невиконанням або неналежним виконанням головою суду своїх посадових обов’язків, передбачених законодавством [13].

Конституційний Суд РФ у постанові від 28 лютого 2008 р. підкреслив, що “згідно з пунктом 11 статті 6.1 Закону Російської Федерації “Про статус суддів у Російській Федерації”, після припинення повноважень голови суду за ним зберігаються повноваження судді суду, в якому він заміщав посаду голови. Відповідно дострокове припинення повноважень голови суду не може розглядатися як дисциплінарне стягнення і тягти для нього правові наслідки, що настають при припиненні повноважень судді у зв’язку з вчиненням ним дисциплінарного проступку”. Далі Суд роз’яснив, що “дострокове припинення повноважень голови суду у зв’язку з невиконанням або неналежним виконанням ним своїх посадових обов’язків за своїм змістом у системі діючих норм не може служити самостійною підставою для дострокового припинення його повноважень судді і як таке, що суперечить Конституції Російської Федерації” [14].

Практика притягнення до юридичної відповідальності суддів, які посідають адміністративні посади. У практиці ВККС України існують випадки розгляду питань порушень суддів, які посідають адміністративні посади в судах загальної юрисдикції. Так, у 2011 році Вищою радою юстиції прийнято рішення про задоволення скарги судді одного з місцевих загальних судів Запорізької області на рішення ВККС України про притягнення його до дисциплінарної відповідальності. При розгляді скарги встановлено, що в провину судді поставлено неналежне виконання ним обов’язків голови суду, що не пов’язано зі здійсненням правосуддя, тоді як такої підстави дисциплінарної відповідальності судді ст. 83 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” не містить [15]. Вважаємо, що вказана позиція ВРЮ є обґрунтованою і відповідає чинному законодавству.

У травні 2013 року ВККС України припинила дисциплінарне провадження щодо голови Новоукраїнського районного суду Кіровоградської області В. Осадчука. Дисциплінарна справа щодо В. Осадчука було порушена у березні 2013 року. У

зверненні В. Мельника, на основі якого була порушено справу, йдеться про те, що 10 липня 2012 р. до Новоукраїнського райсуду надійшла кримінальна справа після того, як Апеляційний суд скасував вирок по ній і направив на додаткове розслідування. Суддя Осадчук призначив справу до розгляду на 4 жовтня 2012 р. (майже через 4 місяці після надходження справи до суду). Суддя часто оголошував перерви у судових засіданнях і станом на 1 січня 2013 р. справа ще не була розглянута. Як слідує із матеріалів справи, у провадженні цього судді ще 7 кримінальних справ, розгляд яких триває понад 3 місяці. ВККС України, вивчивши пояснення судді та всі обставини справи, не знайшла підстав для притягнення В. Осадчука до дисциплінарної відповідальності, обмежившись усним зауваженням стосовно нього. Зокрема один із членів комісії відзначив, що голова суду не має морального права отримувати дисциплінарне стягнення, адже очільник суду повинен бути взірцем для інших суддів. Очевидно, що у цьому випадку йдеться про відповідальність голови суду як судді, а не як особи, яка здійснює управлінські функції [16].

У грудні 2012 року ВККС України зафіксувала ще один цікавий прецедент. 30 січня 2012 р. до Новолинського міського суду Волинської області надійшла позовна заява Чапюк Т. С., яка була розподілена на голову цього суду А. В. Свередюка. 17 лютого 2012 р. він заявив самовідвід у справі. Свою заяву про самовідвід А. В. Свередюк обґрунтував тим, що він не може брати участь у розгляді справи, оскільки існують обставини, які викликають сумнів у неупередженості судді. Після цього усі судді цього суду по черзі заявили самовідводи, і на підставі п. 3 ч. 1 ст. 116 ЦПК України вказану справу передано до Іваничівського районного суду Волинської області. У рішенні про притягнення А. В. Свередюка до дисциплінарної відповідальності комісія відзначила: “необґрунтованою, надуманою заявою про самовідвід суддя А. В. Свередюк не тільки порушив права сторін на своєчасний розгляд справи, але й перекинув всю відповідальність за правильність винесення рішення у справі на інших суддів. Зазначеними діями суддя А. В. Свередюк порушив правила суддівської етики, що підривають авторитет правосуддя” [17]. Хоча у цьому випадку голова суду поніс відповідальність саме як суддя (отримавши догану); в його діях, на нашу думку, вбачаються ознаки порушення посадових обов’язків керівника судової установи. Очевидно, що у цьому випадку мала місце конфліктна ситуація, яка хоча і не відображена у вищевказаному рішенні ВККС України, однак впливає із контексту наведених обставин справи. У такому разі голова суду, керуючись правилами суддівської етики та неписаними нормами моралі, мав би докласти усіх зусиль для вирішення локального конфлікту з метою недопущення відмови громадянці Чапюк Т. С. у доступі до правосуддя.

Контент-аналіз повідомлень у ЗМІ за 2010–2013 рр. засвідчує, що за цей період у судовій системі було зафіксовано декілька випадків притягнення голів судів до кримінальної відповідальності. Так, за хабарництво були засуджені голова одного з районних судів Кіровоградської області (2010 р.), голова Харківського районного суду Харківської області (2011 р.), голова одного з районних судів Донецької області (2012 р.), голова Тячівського районного суду Закарпатської області (2013 р.). У липні 2011 року на Вінниччині було порушено кримінальну справу проти голови Тульчинського районного суду, який виніс неправосудне рішення про погашення фальшивих боргів на суму 30 млн. гривень. Він постановив стягнути борги земельними ділянками (загальною площею близька 40 га), розташованими у Броварському районі на Київщині [18].

Найбільш гучний випадок відповідальності голови суду мав місце на Сумщині. У 2011 році правоохоронці затримали Голову Глухівського міського районного суду Сумської області А. Гетьманенко. Тоді до працівників УБОЗ надійшла інформація, що жінка отримала хабар у розмірі 100 тис. грн. за винесення завідомо неправосудного рішення — двом підсудним призначалося покарання, не пов’язане з позбавленням волі. Слідчим вдалося довести, що голова суду чинила тиск на

підлеглих і змушувала їх вносити неправдиві відомості до комп'ютерної програми "Документообіг загальних судів". У результаті таких операцій туди потрапляли справи, в яких вона була зацікавлена і за які отримувала хабарі за посередництвом свого сина. Стосовно судді було порушено 3 кримінальні справи за ч. 1 ст. 376¹, ч. 2 ст. 368, ч. 1 ст. 364 і ч. 2 ст. 375 КК України ("Зловживання владою або службовим становищем", "Одержання хабаря", "Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду", "Ухвалення суддею завідомо неправосудного рішення"). У червні 2012 року суд визнав А. Гетьманенко винною у вчиненні вказаних злочинів і засудив до 5-ти років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади судді на 4-ри роки. Крім того, суд засудив до 3 років позбавлення волі сина Гетьманенко за пособництво при отриманні хабаря [19].

Наведені приклади свідчать про те, що на практиці значну складність представляє питання правильної кваліфікації неправомірних дій (або бездіяльності), допущених очільниками судових установ. Непоодинокими є ситуації, коли голова суду притягається до відповідальності за порушення його суддівських обов'язків, однак при детальному аналізі ситуації виявляється, що одночасно мали місце порушення в адміністративно-управлінській сфері. Навряд чи можна повністю погодитися із позицією ВККС України, яка кваліфікує такі випадки як порушення правил суддівської етики. Зрозуміло, що це вимушений крок, адже законодавство не містить спеціальних підстав для покарання голів та заступників голів суду. На нашу думку, на законодавчому рівні слід чітко відмежувати два види відповідальності суддів, які посідають адміністративні посади в судах, а саме за порушення, допущені ними:

- (1) при відправленні правосуддя;
- (2) в адміністративно-управлінській діяльності.

Отже, законодавство про судоустрій розрізняє два види відповідальності суддів, які обіймають адміністративні посади в судах: відповідальність судді як носія владних повноважень, обумовлену статусом судді, й відповідальність голови (заступника голови) суду як очільника судової установи. При цьому очевидна відсутність чіткості й однозначності нормативного регулювання підстав відповідальності судді як управлінця. Практика ж Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції свідчить про необхідність відмежування порушень суддів, які посідають адміністративні посади в судах, при виконанні ними суддівських повноважень, від порушень, пов'язаних із організаційно-розпорядчою діяльністю. Неправомірні дії або бездіяльність голови суду (його заступника) в управлінській сфері повинні тягти за собою звільнення судді з адміністративної посади. Водночас варто розглянути можливість введення додаткових підстав для дисциплінарної відповідальності голів та заступників голів судів як осіб, які обіймають адміністративні посади в судах.

Список використаних джерел

1. Голова Солом'янського районного суду Києва Валерій Побережний подав у відставку [Електронний ресурс] Закон і Бізнес. — URL : http://zib.com.ua/ua/42255_golova_sudu_podav_u_vi.html.
2. Прокопенко, О. Б. Організаційно-правові засади призначення суддів загальних судів на адміністративні посади [Текст] / О. Б. Прокопенко // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 9. — С. 28–34.
3. Городовенко, В. В. Порядок призначення та обрання суддів на посаду як гарантія незалежності суддів [Текст] / В. В. Городовенко // Підприємництво, господарство і право. — 2008. — № 7. — С. 145–149.
4. Дудченко, О. Ю. Питання щодо звільнення суддів з адміністративних посад [Текст] / О. Ю. Дудченко // Актуальні проблеми права: теорія і практика : зб. наук. пр. — Луганськ, 2012. — № 26. — С. 275–282.
5. Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки : рекомендація № R (94) 12 Комітету міністрів Ради Європи від 17.11.2010 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада

- України. Законодавство України. — URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_a38.
6. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією № 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27.07.2006 р. [Текст] // Міжнародні стандарти незалежності суддів : зб. документів. — К. : Поліграф-Експрес, 2008. — С. 28–34.
  7. Кодекс суддівської етики : затв. XI черговим з'їздом суддів України 22.02.2013 р. [Електронний ресурс] Верховний Суд України. — URL : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/?opendocument>.
  8. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI [Текст] // ОВУ. — 2010. — № 55/1. — Ст. 1900.
  9. Організація судових та правоохоронних органів [Текст] : підручн. / за ред. І. Є. Марочкіна. — Х. : Право, 2013. — 448 с.
  10. Про Вищу раду юстиції : Закон України від 15.01.1998 р. № 22/98-ВР [Текст] // ОВУ. — 1998. — № 6. — Ст. 13.
  11. Рішення Конституційного Суду України від 16.06.2011 р. № 5-рп/2011 [Текст] // ОВУ. — 2011. — № 50. — Ст. 1990.
  12. Положення про автоматизовану систему документообігу суду: затв. рішенням Ради суддів України та наказом Державної судової адміністрації України від 26.11.2010 р. [Електронний ресурс] Офіційний веб-портал “Судова влада України”. — URL : http://court.gov.ua/organy_samovrjaduvannja/2313133ds564.
  13. О статусе судей в Российской Федерации : Закон Российской Федерации от 26.07.1992 г. № 3132-I [Текст] // Ведомости Верховного Совета Российской Федерации. — 1992. — № 30. — Ст. 1792.
  14. Постановление Конституционного Суда Российской Федерации от 28.02.2008 г. № 3-П “По делу о проверке конституционности ряда положений статей 6.1 и 12.1 Закона Российской Федерации “О статусе судей в Российской Федерации” и статей 21, 22 и 26 Федерального закона “Об органах судейского сообщества в Российской Федерации” в связи с жалобами граждан Г. Н. Белосовой, Г. И. Зиминной, Х. Б. Саркитова, С. В. Семак и А. А. Филатовой” [Электронный ресурс] Российская газета. — URL : <http://www.rg.ru/2008/03/14/ks-sudii-dok.html>.
  15. Інформація про притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності (за 2011 р.) [Електронний ресурс] Вища кваліфікаційна комісія суддів України. — URL : <http://www.vkksu.gov.ua/ua/distiplinarne-provadjennya/informatsiya-pro-prityagnennya-suddiv-do-distiplinarnoi-vidpovidalnosti/2012>.
  16. ВККС вирішила, що голові суду догана “не личить” [Електронний ресурс] Центр суддівських студій. — URL : <http://www.judges.org.ua/dig4573.htm>.
  17. Інформація про притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності (за 2012 р.) / укл. А. В. Свередюк [Електронний ресурс] Вища кваліфікаційна комісія суддів України. — URL : <http://www.vkksu.gov.ua/ua/distiplinarne-provadjennya/informatsiya-pro-prityagnennya-suddiv-do-distiplinarnoi-vidpovidalnosti/2012>.
  18. На Вінниччині СБУ викрила протиправні дії судді, який стягнув з селян неіснуючий борг у вигляді 40 гектарів земель під Києвом: повідомлення прес-центру СБУ України [Електронний ресурс] Центр суддівських студій. — URL : <http://www.judges.org.ua/dig2131.htm>.
  19. *Александрова, А.* Суддю покарали за хабар і втручання в програму документообігу. Чи може це повторитися? / А. Александрова // Закон і бізнес. — 2012. — № 31 (1070). — 28 липня — 3 серпня [Електронний ресурс] Закон і бізнес. — URL : http://zib.com.ua/ua/10850suddyu_pokarali_za_habar_i_vtruchannya_v_programu_dokumentoo.html.

*Рекомендовано до друку кафедрою організації судових та правоохоронних органів
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”
(протокол кафедри № 2 від 3 жовтня 2013 року)*

Надійшла до редакції 20.10.2013

Овчаренко Е. Н. Актуальные вопросы ответственности судей, которые занимают административные должности в судах

Статья посвящена особенностям наложения дисциплинарных и иных санкций на председателей судов и их заместителей. Законодательство о судостроительстве Украины различает два вида ответственности судей, занимающих административные должности в судах: (1) ответственность судьи как носителя властных полномочий, обусловленную статусом судьи; (2) ответственность председателя (заместителя председателя) суда как руководителя судебного органа. Констатируется отсутствие четкости и однозначности нормативного регулирования оснований ответственности судьи как управленца. Изучение практики Высшей квалификационной комиссии судей Украины и Высшего совета юстиции свидетельствует о необходимости ограничения нарушений судей, занимающих административные должности в судах, при исполнении ими судебных полномочий от нарушений, связанных с их организационно-распорядительной деятельностью. Неправомерные действия или бездействие председателя суда (его заместителя) в управленческой сфере должны вести к увольнению судьи с административной должности или наложения на него специальных дисциплинарных взысканий.

Ключевые слова: *председатель суда, ответственность председателя суда, дисциплинарная практика.*

Ovcharenko, O. M. Issues of Accountability of Judges, Holding Administrative Positions in Courts

The article is devoted to the peculiarities of disciplinary and other sanctions, imposed on Chief Justices of courts and their deputies. Ukrainian legislation on judiciary distinguishes two types of liability of judges, holding administrative positions in courts: (1) judicial liability while executing judicial functions, and (2) judicial liability while administering court affairs. The author states legislative loopholes in definition of the basis of responsibility of Chief Justices as court managers. Study of the practice of the High Qualification Commission of Judges of Ukraine and the High Council of Justice demonstrates the need for distinguishing violations of judges holding administrative positions in courts liability while executing judicial functions and violations related to their organizational and administrative activities. Unlawful act or omission of the Chief Justice or his deputy in the court administration area should lead to their dismissal from the administrative positions or imposing special disciplinary sanctions on them.

Keywords: *Chief Justice, responsibility of Chief Justice, disciplinary practices.*

